

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MACIEJ SZPUNAR
esitatud 30. aprillil 2019¹

Kohtuasi C-390/18

menetluses osalesid:

**YA,
AIRBNB Ireland UC,
Hotelière Turenne SAS,
Association pour un hébergement et un tourisme professionnel (AHTOP),
Valhotel**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Tribunal de grande instance de Paris' (Pariisi esimese astme kohus, Prantsusmaa) eeluurimiskohtunik)

Eelotsusetaotlus – Teenuste osutamise vabadus – Direktiiv 2000/31/EÜ – Majutajate, kutsetöötajate või eraisikute, kellel on välja üürida majutuskohi, kokkuviiimine sellist majutust otsivate isikutega – Lisaks mitmesuguste muude teenuste osutamine – Riigisisene õigusnorm, mis näeb kinnisvaramaakleri kutsealal tegutsemiseks ette piiravad eeskirjad

I. Sissejuhatus

1. Euroopa Kohus otsustas kohtuotsustes Asociación Profesional Elite Taxi² ja Uber France³, et niisugune vahendusteenus, mille eesmärk on kokku viia ühelt poolt oma autot kasutavad mittekutselised juhid ja teiselt poolt isikud, kes soovivad linnas ühest kohast teise sõita, ja mis on lahutamatult seotud transporditeenusega, ei ole infoühiskonna teenus ning jääb väljapoole direktiivi 2000/31/EÜ⁴ kohaldamisala.

2. Käesolev kohtuasi kuulub samuti elektrooniliste platvormide kaudu pakutavate teenuste kvalifitseerimise problemaatikasse. Tribunal de grande instance de Paris' (Pariisi esimese astme kohus, Prantsusmaa) eeluurimiskohtunik palub Euroopa Kohtul kindlaks määrata, kas teenus, mis seisneb ühelt poolt üürileandjate, kellel on välja üürida majutuskohi, ja teiselt poolt sellist majutust otsivate isikute, omavahel kokkuviiimises, vastab mõiste „infoühiskonna teenus“ määratlusele ja on seega hõlmatud teenuste vaba liikumisega, mis on tagatud direktiiviga 2000/31.

1 Algkeel: prantsuse.

2 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus (C-434/15, EU:C:2017:981, punkt 48).

3 10. aprilli 2018. aasta kohtuotsus (C-320/16, EU:C:2018:221, punkt 27).

4 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiiv infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta) (EÜT 2000, L 178, lk 1; ELT eriväljaanne 13/25, lk 399).

II. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus

3. Väidetavad faktilised asjaolud leidsid aset ajavahemikul 11. aprillist 2012 kuni 24. jaanuarini 2017. Siinkohal on oluline märkida, et *direktiiviga (EL) 2015/1535⁵ on alates 7. oktoobrist 2015 direktiiv 98/34/EÜ⁶ kehtetuks tunnistatud ja asendatud. Direktiivi 2000/31 artikli 2 punktis a on mõiste „infoühiskonna teenused“ määratletud viitega *direktiivi 2015/1535 artikli 1 lõikele 1, milles on sätestatud:**

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

b) „teenus“ – infoühiskonna iga teenus ehk kõik vahemaa tagant elektroonilisel teel ja teenusesaaja isikliku taotluse alusel ning tavaliselt tasu eest osutatavad teenused;

käesoleva mõiste puhul tähendab:

- i) „vahemaa tagant“, et teenust osutatakse ilma poolte üheaegse kohalolekuta,
- ii) „elektroonilisel teel“, et teenus saadetakse lähtepunktist ja võetakse sihtkohas vastu elektrooniliste andmetöötlus- (sh pakkimisseadmete) ja säilitusseadmete abil ning see saadetakse, edastatakse ja võetakse vastu täielikult juhtmete või raadio kaudu, optiliselt või muude elektromagnetiliste vahendite abil,
- iii) „teenusesaaja isikliku taotluse alusel“, et teenust osutatakse andmeedastusena isikliku taotluse alusel.

Käesoleva mõiste alla mittekuuluvate teenuste näidisloetelu on sätestatud I lisas.

[...]“.

4. Mõiste „infoühiskonna teenus“ määratlus direktiivi 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punktis b on sisuliselt identne direktiivi 98/34 artikli 1 lõikes 2 ette nähtud määratlusega. Peale selle mõistetakse viiteid direktiivile 98/34 viitamisenä direktiivile 2015/1535⁷. Seepärast on analüüs, mis käsitleb teenuse kvalifitseerimist „infoühiskonna teenuseks“ direktiivi 2015/1535 tähenduses, millele ma seega käesolevas ettepanekus viitan, minu arvates ülekantav direktiivi 98/34 sätetele.

5. Direktiivi 2000/31 artikli 2 punktis h on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

5 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiiv, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT 2015, L 241, lk 1). Vt selle direktiivi artikkel 10.

6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiiv, millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest teatamise kord (EÜT 1998, L 204, lk 37; ELT eriväljaanne 13/20, lk 337), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiiviga 98/48/EÜ (EÜT 1998, L 217, lk 18; ELT eriväljaanne 13/21, lk 8) (edaspidi „direktiiv 98/34“).

7 Vt direktiivi 2015/1535 artikkel 10.

- h) „kooskõlastatud valdkond“ – liikmesriikide õigussüsteemides ettenähtud nõuded, mis kehtivad infoühiskonna teenuste osutajate või infoühiskonna teenuste kohta vaatamata sellele, kas nõuded on üldise iseloomuga või konkreetselt nende jaoks kavandatud.
- i) Kooskõlastatud valdkonda kuuluvad nõuded, mida teenuseosutaja peab täitma:
- infoühiskonna teenuse alustamisel, nagu nõuded kutseoskuste, loa või teatamise kohta,
  - infoühiskonna teenuse osutamisel, nagu nõuded teenuseosutaja käitumise, teenuse kvaliteedi või sisu kohta, sealhulgas reklaamile ja lepingutele esitatavad nõuded, või nõuded teenuseosutaja vastutuse kohta;
- ii) kooskõlastatud valdkonda ei kuulu järgmised nõuded:
- kaupadele kui niisugustele esitatavad nõuded,
  - kaupade tarnele esitatavad nõuded,
  - muul viisil kui elektroonilisel teel pakutavatele teenustele esitatavad nõuded.“

6. Sama direktiivi artikkel 3 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Iga liikmesriik tagab, et infoühiskonna teenused, mida pakub tema territooriumil asuv teenuseosutaja, vastavad kõnealusel liikmesriigis kehtivatele kooskõlastatud valdkonna küsimusi puudutavatele siseriiklikele õigusnormidele.

2. Liikmesriigid ei tohi kooskõlastatud valdkonda kuuluvatel põhjustel piirata teisest liikmesriigist pärit infoühiskonna teenuste osutamise vabadust.

3. Lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata lisa nimetatud valdkondade suhtes.

4. Liikmesriigid võivad võtta meetmeid konkreetse infoühiskonna teenuse osas erandi tegemiseks lõikest 2, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) meetmed:

i) on vajalikud ühel järgmistest põhjustest:

- avalik kord, eriti kuritegude ennetamine, uurimine, avastamine ja nende eest vastutusele võtmine, kaasa arvatud alaealiste kaitse ja võitlus rassilise, soolise, usulise või rahvusliku viha õhutamise vastu ning üksikisikuid puudutavate inimväärkuse rikkumiste vastu,
- rahva tervise kaitse,
- avalik julgeolek, sealhulgas riigi julgeoleku ja kaitse tagamine,
- tarbijate, sealhulgas investorite kaitse;

ii) võetakse konkreetse infoühiskonna teenuse vastu, mis takistab punktis i nimetatud eesmärkide saavutamist või kujutab endast tõsist ohtu nende eesmärkide saavutamisele;

iii) on vastavuses nende eesmärkidega;

b) enne kõnealuste meetmete võtmist ja piiramata kohtumenetlusi, kaasa arvatud esialgsed menetlused ja eeluurimise raames tehtud toimingud, on liikmesriik:

- taotlenud lõikes 1 osutatud liikmesriigilt meetmete võtmist ja viimane pole neid võtnud või need on olnud ebapiisavad,
- teatanud komisjonile ja lõikes 1 osutatud liikmesriigile oma kavatsusest võtta selliseid meetmeid.

5. Liikmesriigid võivad edasilükkamatutel juhtudel teha erandeid lõike 4 punktis b ettenähtud tingimustest. Sel juhul tuleb meetmetest võimalikult kiiresti teatada komisjonile ja lõikes 1 osutatud liikmesriigile, näidates põhjused, miks liikmesriik loeb juhtumit edasilükkamatuks.

6. Piiramata liikmesriigi võimalust kõnealuste meetmete võtmist jätkata, uurib komisjon võimalikult kiiresti, kas teatatud meetmed vastavad ühenduse õigusele; kui komisjon jõuab järeldusele, et meede ei vasta ühenduse õigusele, taotleb ta, et kõnealune liikmesriik loobuks kavandatud meetmetest või lõpetaks need viivitamatult.“

B. Prantsuse õigus

7. 2. jaanuari 1970. aasta seaduse nr 70-9, millega reguleeritakse kinnisvara ja ettevõtetega seotud teatavate toimingute tegemise tingimusi (loi n° 70-9 réglementant les conditions d'exercice des activités relatives à certaines opérations portant sur les immeubles et les fonds de commerce), konsolideeritud redaktsiooni (edaspidi „Hoguet' seadus“)⁸ artiklis 1 on ette nähtud:

„Käesoleva seaduse sätteid kohaldatakse füüsilistele või juriidilistele isikutele, kes tavapäraselt kas või kõrvaltegevusena teevad selliseid tehinguid või aitavad kaasa selliste tehingute tegemisele, mis puudutavad teiste isikute vara ja mille sisuks on järgmine:

1. möbleerimata või möbleeritud, hoonestatud või hoonestamata kinnisvara ost, müük, otsimine, vahetus, nii hooajaline kui ka mittehooajaline üürimine või allüürimine;

[...]“.

8. Hoguet' seaduse artiklis 3 on sätestatud:

„Artiklis 1 osutatud tehinguid tohivad teha üksnes füüsilised või juriidilised isikud, kellele on antud kutsetunnistus, mille on välja andnud piirkondliku kaubandus- ja tööstuskoja president või Île-de-France'i departemangu kaubandus- ja tööstuskoja president riiginõukogu dekreediga sätestatud kestuseks ja vastavalt selles sätestatud korrale ning milles on täpsustatud tehingud, mida neil on lubatud teha. [...]

Selle tunnistuse võib väljastada üksnes füüsilistele isikutele, kes vastavad järgmistele tingimustele:

1. nad tõendavad oma kutsealast pädevust;
2. nad tõendavad finantstagatise olemasolu, mis võimaldab [...] tagasi maksta rahalised vahendid [...];
3. nad on sõlminud kindlustuslepingu, mis hõlmab kutsealase tsiviilvastutuse rahalisi tagajärgi;
4. nad ei ole muutunud tegutsemisvõimetuks või neile ei ole kehtestatud tegutsemiskeeldu [...]“.

⁸ JORF, 4.1.1970, lk 142.

9. Lisaks on selle seaduse artiklis 5 sätestatud:

„Artiklis 1 osutatud isikud, kes saavad või hoiavad enda käes rahasummasid [...], peavad täitma riiginõukogu dekreediga kehtestatud tingimusi, eelkõige registreerimise ja kviitungi andmise vorminõudeid, ning muid volitusest tulenevaid kohustusi.“

10. Määrusega kohustatakse raha käsitsemise korral pidama eriregistreid, katalooge ja ranget raamatupidamist ning seda eesmärgiga kaitsta vahendajatele raha üleandvate eraisikute huve.

11. Lõpuks on Hoguet' seaduse artiklis 14 sätestatud, et kutsetunnistuse puudumise eest karistatakse kuuekuulise vangistuse ja 7500 euro suuruse rahalise karistusega. Peale selle karistatakse selle seaduse artikli 16 alusel kaheaastase vangistusega ja 30 000 euro suuruse rahalise karistusega selle eest, kui rahasummade käsitsemisel rikutakse kohustust omada kutsetunnistust (artikkel 3) või kohustust pidada eriregistreid, katalooge ja ranget raamatupidamist (artikkel 5).

III. Põhikohtuasja asjaolud

12. Ameerika Ühendriikides asuv äriühing AIRBNB Inc. on AIRBNB kontserni emaettevõtja.

13. Dublinis (Iirimaa) asuv AIRBNB Ireland UC on Iirimaa õiguse alusel asutatud äriühing, mis kuulub AIRBNB kontserni ja 100% ulatuses äriühingule AIRBNB Inc. AIRBNB Ireland haldab kõikide väljaspool USA-d asuvate kasutajate jaoks veebiplatvormi eesmärgiga viia omavahel kokku ühelt poolt majutajad (kutsetöötajad ja üksikisikud), kellel on välja üürida majutuskohti, ja teiselt poolt seda tüüpi majutust otsivad isikud.

14. Pärast seda, kui kutseliste majutus- ja turismiettevõtjate ühendus (l'association pour un hébergement et un tourisme professionnel, AHTOP; edaspidi „AHTOP“) esitas X-i vastu tsiviilhagi, väljastas Pariisi prokuratuur (Prantsusmaa) 16. märtsil 2017 Hoguet' seaduse alusel süüdistusakti seoses raha käsitsemisega kinnisvara ja ettevõtete vahendamise ja haldamisega tegelemise eesmärgil ilma kutsetunnistusega isiku poolt ning seoses muude süütegudega, mis olid väidetavalt toime pandud ajavahemikul 11. aprillist 2012 kuni 24. jaanuarini 2017, ning andis äriühingule AIRBNB Ireland õigusesindajaga tunnistaja (*témoin assisté*) staatuse.

15. AIRBNB Ireland vaidleb vastu väitele, nagu tegutseks ta kinnisvaramaaklerina, ja väidab, et Hoguet' seadus ei ole kohaldatav, kuna see on vastuolus direktiiviga 2000/31.

IV. Eelotsuse küsimused ja menetlus Euroopa Kohtus

16. Nendel asjaoludel otsustas Tribunal de grande instance de Paris' (Pariisi esimese astme kohus, Prantsusmaa) eeluurimiskohtunik 6. juuni 2018. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 13. juunil 2018, menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised küsimused:

„1. Kas teenustele, mida osutab äriühing AIRBNB Ireland Prantsusmaal Iirimaaalt käitatava elektroonilise platvormi kaudu, laieneb teenuste osutamise vabadus, mis on ette nähtud [direktiivi 2000/31] artiklis 3?

2. Kas äriühingu AIRBNB Ireland vastu saab tugineda [Hoguet' seaduses] sätestatud eeskirjadele, mis näevad ette piirangud kinnisvaramaakleri kutsetegevusele Prantsusmaal?“

17. Kirjalikud seisukohad on esitanud AIRBNB Ireland, AHTOP, Prantsuse, Tšehhi, Hispaania ja Luksemburgi valitsus ning Euroopa Komisjon. Samad menetlusosalised peale Tšehhi ja Luksemburgi valitsuse olid esindatud kohtuistungil, mis toimus 14. jaanuaril 2019.

V. Õiguslik analüüs

A. Esimene eelotsuse küsimus

18. Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas teenused, mida osutab äriühingu AIRBNB Ireland, tuleb kvalifitseerida „infoühiskonna teenusteks“ direktiivi 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punkti b tähenduses, millele on viidatud direktiivi 2000/31 artikli 2 punktis a ja millele seega laieneb selle direktiiviga tagatud vaba liikumine.

19. Nimelt tuleneb direktiivi 2000/31 artikli 3 lõikest 1, et iga liikmesriik tagab, et infoühiskonna teenused, mida pakub tema territooriumil asuv teenuseosutaja, vastavad kõnealuses liikmesriigis kehtivatele kooskõlastatud valdkonna küsimusi puudutavatele riigisisestele õigusnormidele. Seevastu ei või vastavalt selle direktiivi artikli 3 lõikele 2 muud liikmesriigid peale selle, mille territooriumil teenuseosutaja on asutatud, üldjuhul piirata selliste teenuste vaba liikumist põhjustel, mis kuuluvad kooskõlastatud valdkonda. Need on seega infoühiskonna teenused, millele laieneb teenuste osutamise vabadus, mida peetakse silmas esimeses eelotsuse küsimuses.

20. Selle kohta on eelotsusetaotluse esitanud kohus märkinud üksnes seda, et direktiiv 2000/31 välistab selliste piiravate riigisiseste eeskirjade, nagu Hoguet' seaduse kohaldamise elektroonilise kaubanduse suhtes ning et seetõttu on vaja kindlaks määrata, kas AIRBNB Irelandi tegevus kuulub selle direktiivi kohaldamisalasse.

21. Selles küsimuses on menetlusosaliste seisukohad risti vastupidised ja nad esitavad põhjendused küsimuse kohta, kas ja kui jah, siis millistel tingimustel on äriühingu AIRBNB Ireland tegevus võrreldav Uberi tegevusega, kelle kohta on tehtud kohtuotsused Asociación Profesional Elite Taxi⁹ ja Uber France¹⁰.

22. AIRBNB Ireland, Tšehhi ja Luksemburgi valitsus ning komisjon on sisuliselt seisukohal, et sellised teenused, nagu need, mida osutab AIRBNB Ireland – kuna need võimaldavad teenuseosutajaid potentsiaalsete klientidega kokku viia – vastavad mõiste „infoühiskonna teenus“ määratluse kriteeriumidele direktiivi 2000/31 tähenduses.

23. Seevastu AHTOP ning Prantsuse ja Hispaania valitsus on arvamusel, et nähtuvalt arutluskäigust, mille Euroopa Kohus esitas kohtuotsuses Asociación Profesional Elite Taxi,¹¹ on niisugune vahendusteenus, nagu see, mida osutab AIRBNB Ireland, ühendatult selle äriühingu osutatavate teiste teenustega üldine teenus, mille põhielement on kinnisvaraga seotud teenus.

24. Esimesele eelotsuse küsimusele vastamiseks esitan kõigepealt mõned üldised tähelepanekud AIRBNB Irelandi tegevuse ja tema elektroonilise platvormi toimimise kohta (käesoleva ettepaneku punktid 25–33). Seejärel vastan küsimusele, kas neid tähelepanekuid arvestades kuulub AIRBNB Irelandi tegevus mõiste „infoühiskonna teenused“ alla. Seejuures tuletan meelde seadusandlikke tingimusi, mille korral võib teenust pidada vastavaks mõistele „infoühiskonna teenus“, ja näitlikustan spetsiifilisi probleeme seoses elektrooniliste platvormide kvalifitseerimisega direktiivi 2000/31 seisukohast (käesoleva ettepaneku punktid 35–44). Tuletan meelde niisuguste probleemide ületamiseks kohtupraktikas välja arendatud lahendust (käesoleva ettepaneku punktid 45–53) ning seejärel analüüsin, kas ja kui jah, siis millistel tingimustel on see lahendus ülekantav põhikohtuasja asjaoludele (käesoleva ettepaneku punktid 55–78). Lõpuks analüüsin neid kaalutlusi silmas pidades, kuidas mõjutavad teised teenused, mida AIRBNB Ireland pakub, tema vahendusteenuse kvalifitseerimist (käesoleva ettepaneku punktid 80–85).

9 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus (C-434/15, EU:C:2017:981).

10 10. aprilli 2018. aasta kohtuotsus (C-320/16, EU:C:2018:221).

11 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus (C-434/15, EU:C:2017:981).

1. AIRBNB Irelandi tegevus

25. Nagu nähtub põhikohtuasja asjaoludest ja mõne menetlusosalise antud selgitustest, samuti asjaomase platvormi teenusetingimustest Euroopa Liidu kasutajate jaoks¹², haldab AIRBNB Ireland elektroonilist platvormi, mis võimaldab omavahel kokku viia ühelt poolt üürileandjad, kellel on välja üürida majutuskohi, ja teiselt poolt isikud, kes otsivad seda tüüpi majutust.

26. AIRBNB Ireland koondab kuulutused oma platvormile kokku, nii et majutuskohi saab üürimiseks otsida mitme kriteeriumi järgi, olenemata sellest, kus potentsiaalne üürnik asub. Eelkõige sihtkoha ja viibimisaja järgi tehtud otsingu tulemused kuvatakse majutuskohade loetelu kujul, koos nende fotode ja üldteabega, sealhulgas hindadega. Järgmiseks saab platvormi kasutaja vaadata üksikasjalikumat teavet iga majutuskoha kohta ja teha selle põhjal valiku.

27. Üürileandja kohustus on kehtestada hinnad, broneerimiskalender ja -kriteeriumid ning kehtestada kodukord, mida võimalikud üürnikud peavad järgima. Lisaks peab üürileandja valima ühe AIRBNB Irelandi poolt eelnevalt kindlaks määratud valikuvõimaluse oma majutuskoha üürimise tühistamise tingimuste kohta.

28. AIRBNB Irelandi pakutavad teenused ei piirdu ainult selle platvormiga, kus üürileandjad ja üürnikud saavad üksteisega ühendust võtta.

29. Kõigepealt seadis AIRBNB Ireland sisse süsteemi, kus üürileandjad ja üürnikud saavad anda üksteisele hinnangu nullist kuni viie täрни reitinguga. Hindeid koos võimalike kommentaaridega saavad platvormil näha üürileandjad ja üürnikud.

30. Teiseks võib AIRBNB Ireland teatavatel juhtudel, eelkõige juhul, kui üürileandja saab kehvast hinnangu või negatiivseid kommentaare või tühistab kinnitatud broneeringud, kuulutuse ajutiselt peatada, broneeringu tühistada või koguni saidile juurdepääsu keelata.

31. Lisaks sellele pakub AIRBNB Ireland üürileandjale ka i) vormi, milles saab kindlaks määrata oma pakkumise sisu, ii) fototeenust, iii) tsiviilvastutuskindlustust, iv) 800 000 euro suurust tagatist kahju hüvitamiseks ja v) vahendit tema üürihinna hindamiseks võrreldes platvormi kaudu saadud turu keskmise hinnaga.

32. AIRBNB kontsernis pakub Londonis asuv Ühendkuningriigi õiguse alusel asutatud äriühing AIRBNB Payments UK Ltd äriühingu AIRBNB Ireland elektroonilise platvormi kasutajatele veebipõhiseid makseteenuseid ja haldab kontserni maksetehinguid Euroopa Liidus. Seega, kui üürileandja võtab üürniku vastu, teeb viimane äriühingule AIRBNB Payments UK makse, mille summa vastab üürihinnale, millele lisandub 6–12% AIRBNB Irelandi kulude ja teenustasu eest. AIRBNB Payments UK hoiab rahalisi vahendeid üürileandja nimel ja seejärel 24 tundi pärast üürniku ruumidesse sisenemist edastab need ülekande teel üürileandjale, andes seega üürnikule tagatise, et majutuskohi on olemas, ja üürileandjale maksetagatise.

33. Selliselt sõlmivad Prantsuse internetikasutajad lepingu äriühinguga AIRBNB Ireland saidi kasutamiseks (kuulutuse lisamine, broneeringud) ja äriühinguga AIRBNB Payments UK selle saidi kaudu maksete tegemiseks.

34. Nüüd, kui seda on selgitatud, tuleb tulla tagasi küsimuse juurde, kas AIRBNB Irelandi teenust saab pidada infoühiskonna teenuseks.

¹² Vt <https://www.airbnb.fr/terms#eusec7>.

2. AIRBNB Irelandi tegevus direktiivis 2000/31 määratletud mõiste seisukohast

35. Infoühiskonna teenused on direktiivis 2015/1535 määratletud kui kõik vahemaa tagant elektroonilisel teel ja teenusesaaja isikliku taotluse alusel ning tasu eest osutatavad teenused.

36. Sellega seoses on tõsi, et teenus, mis võimaldab elektroonilise platvormi kasutajaid omavahel kokku viia, vastab esmapilgul ja eraldi võetuna infoühiskonna teenuse määratlusele. See on muide järeldus, millele jõudis Euroopa Kohus kohtuotsuses *L'Oréal jt.*¹³ Sellest kohtuotsusest nähtub, et veebipõhise kauplemisskoha pidamine, st internetiteenus, mis hõlbustab suhteid kaupade müüjate ja ostjate vahel, võib põhimõtteliselt kujutada endast „infoühiskonna teenust“ direktiivi 2000/31 tähenduses.

37. Nagu ma aga märkisin oma ettepanekus kohtuasjas *Asociación Profesional Elite Taxi*¹⁴, siis kui elektrooniliste platvormide puhul näib, et teenuse tasulisuse ja teenuse isikliku taotluse alusel osutamise kriteeriumid ei tekita probleemi, on seevastu hoopis teine lugu teenuse vahemaa tagant ja elektroonilisel teel osutamise kriteeriumidega. Mõnikord on nimelt keeruline tõmmata piiri teenuste elektrooniliselt osutatava komponendi ja selle komponendi vahele, mida ei osutata elektrooniliselt.

38. Täpsemalt, mis puutub küsimusse, kas AIRBNB Ireland osutab teenust tavaliselt tasu eest, siis nähtub eelotsusetaotlusest, et üürisumma, mille maksab üürnik, sisaldab kulusid ja tasu AIRBNB Irelandi osutatava teenuse eest. Seepärast tuleb märkida, et AIRBNB Irelandi osutatud teenuste puhul on kaks teenusesaajate kategooriat: üürileandjad ja üürnikud, kes ei ole üksteisest eraldatud kategooriad. Nagu siiski nähtub kohtuotsusest *Papasavvas*¹⁵, ei maksa tasu teenuse eest, mida teenuseosutaja oma majandustegevuse raames osutab, tingimata isikud, kes on teenusesaajad. Seda enam teenuste puhul, mis seisnevad kahte kategooriasse jagunevate teenusesaajate omavahel kokkuviiemises, piisab sellest, et üks nendest kategooriatest maksab tasu infoühiskonna teenuse osutajale.

39. Mis puutub tingimusse, et teenust tuleb osutada teenusesaaja isikliku taotluse alusel, siis tuleb märkida, et kohtuotsuses *Google France ja Google*¹⁶, otsustas Euroopa Kohus, et tasuline viitamisteenus, mida kasutatakse interneti otsingumootori raames, millega ettevõtja saab näidata selle otsingumootori kasutajatele reklaamilinki oma saidile, vastab selle ettevõtja isikliku taotluse tingimusele. AIRBNB Irelandi teenuste puhul peab üürileandja võtma ühendust selle äriühingu hallatava platvormiga, et tema majutuskoht sellel platvormil otsingutulemustes ilmuks. Lisaks sellele peab üürnik tegema otsingu AIRBNB Irelandi platvormi kaudu selleks, et ta saaks üürida platvormil avaldatud majutuskohta.

40. Seevastu vastus küsimusele, kas AIRBNB Irelandi pakutav teenus vastab kolmandale ja neljandale käesoleva ettepaneku punktis 35 nimetatud tingimusele, s.t kas seda teenust osutatakse vahemaa tagant ja elektroonilisel teel, sõltub suurel määral, nagu näitab vaidlus poolte vahel, kõnealuse teenuse ulatuse kindlaksmääramisel võetud seisukohast.

41. Oma arvamuse illustreerimiseks märgin, et AIRBNB Ireland ei kohtu füüsiliselt oma teenusesaajatega – ei üürileandjate ega üürnikega. Nagu ilmneb sissejuhatavatest märkustest AIRBNB Irelandi tegevuse kohta, ei ole üürileandja mingil viisil kohustatud pöörduma AIRBNB Irelandi poole isiklikult selleks, et avaldada oma majutuskoht platvormil. Pealegi võib AIRBNB Irelandi hallatava platvormi kasutaja üürida majutuskohta vahemaa tagant, ilma et ta peaks selle teenuseosutajaga füüsiliselt ühendust võtma. Siiski on selge, et AIRBNB Irelandi hallatava platvormi kasutajate omavahel kokkuviiemise tulemusel toimub majutuskoha kasutamine, mida võib pidada selle äriühingu osutatava teenuse mitteelektroniliseks osaks.

13 12. juuli 2011. aasta kohtuotsus (C-324/09, EU:C:2011:474, punkt 109).

14 C-434/15, EU:C:2017:364, punkt 27.

15 11. septembri 2014. aasta kohtuotsus (C-291/13, EU:C:2014:2209, punktid 28 ja 29).

16 23. märtsi 2010. aasta kohtuotsus (C-236/08–C-238/08, EU:C:2010:159, punktid 23 ja 110).

42. Kas nendel asjaoludel saab asuda seisukohale, et AIRBNB Irelandi osutatav teenus on selles mõttes vahemaa tagant osutatav teenus, nagu on nõutud direktiivi 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punkti 1 alapunktis i, kuna seda teenust osutatakse ilma, et pooled oleksid samal ajal kohal?

43. Samuti, kas teenust, mis seisneb üürileandjate ja üürnike omavahel kokkuviimises ja mille tulemuseks on majutuskoha kasutamine, saab pidada *täielikult* elektrooniliste seadmete kaudu osutatud teenuseks, nagu nõuab direktiivi 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punkti b alapunkt ii, ning kas saab asuda seisukohale, et see teenus ei ole seotud selle direktiivi I lisas esitatud näitlikus loetelus osutatud teenustega, s.t teenustega, mille sisu on materiaalne, isegi kui need eeldavad elektrooniliste seadmete kasutamist?

44. Nendele kahele küsimusele vastamiseks lähtun Euroopa Kohtu praktikast, kuivõrd tal on juba palutud otsustada nende segatüüpi, s.t elektrooniliselt osutatavast komponendist ja teisest osast, mida ei osutata elektrooniliselt, koosnevate teenuste kvalifitseerimise küsimuse üle¹⁷.

3. Segateenused direktiivi 2000/31 seisukohast

45. Euroopa Kohus analüüsis kohtuotsuses Ker-Optika¹⁸, kas asjaolu, et kontaktläätsete müügi või tarnimise tingimuseks on seatud eelnev arstikonsultatsioon, mis nõuab patsiendi füüsilist läbivaatamist, võib takistada kontaktläätsete internetis müügi kvalifitseerimist „infoühiskonna teenuseks“ direktiivi 2000/31 tähenduses. Euroopa Kohus otsustas selle kohta, et niisugune arstikonsultatsioon ei ole kontaktläätsete müügi lahutamatu osa, kuna seda võib teha müügitoimingust sõltumatult.

46. Järeldan sellest, et teenused, mis ei ole elektrooniliselt osutatavate teenustega lahutamatu seotud selles mõttes, et esimesi saab osutada teistest sõltumatult, ei mõjuta elektroonilisel teel osutatava teenuse olemust. Elektrooniliselt osutatav teenus ei kaota majanduslikku huvi ja jääb sõltumatuks teenustest, mille sisu on materiaalne.

47. Elektrooniliselt osutatava teenuse kvalifitseerimine nõuab siiski hoolikat analüüsi siis, kui see teenus moodustab teenusega, mille sisu on materiaalne, jagamatu terviku¹⁹.

48. Seda liini järgides otsustas Euroopa Kohus kohtuotsuses Asociación Profesional Elite Taxi²⁰, et vahendusteenust, mis seisneb selles, et viiakse omavahel kokku mittekutselised autojuhid, kes kasutavad oma sõidukit, ja isikud, kes soovivad linnas ühest kohast teise sõita, võib eraldi võetuna ja põhimõtteliselt kvalifitseerida „infoühiskonna teenuseks“²¹. Kõiki Uberi tegevuse tunnuseid arvestades otsustas Euroopa Kohus siiski, et selle äriühingu vahendusteenust tuleb pidada transporditeenusega lahutamatu seotuks ja seega direktiivi 2000/31 kohaldamisalast välja jäävaks teenuseks.

49. Selles suhtes tuvastas Euroopa Kohus kõigepealt, et selline teenus, nagu osutab Uber, ei piirdu ainult vahendusteenusega, mis seisneb oma autot kasutava mittekutselise juhi ja linnas ühest kohast teise sõita sooviva isiku kokkuviimises nutitelefoni rakenduse abil. Nimelt „*loob*“ vahendusteenuse osutaja *ühthlasi linnatransporditeenuse pakkumise*, mille ta teeb kättesaadavaks eeskätt infotehnoloogia vahendite abil [...] ja mille *üldist toimimist ta korraldab* isikute huvides, kes soovivad seda pakkumist kasutada linnas ühest kohast teise sõitmiseks“.²²

17 Vt minu ettepanek kohtuasjas Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, punkt 33).

18 2. detsembri 2010. aasta kohtuotsus (C-108/09, EU:C:2010:725, punktid 32–38).

19 Vt minu ettepanek kohtuasjas Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, punkt 35).

20 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus (C-434/15, EU:C:2017:981, punkt 34).

21 Vt 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, punkt 35).

22 Vt 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, punkt 38).

50. Seejärel tegi Euroopa Kohus täpsustused, mis võimaldasid hinnata, kas need kaks kriteeriumi olid täidetud.

51. Täpsemalt märkis Euroopa Kohus, et ilma Uberi poolt kättesaadavaks tehtud rakendusega esiteks ei osutaks need juhid transporditeenust ja teiseks ei kasutaks linnas ühest kohast teise sõita soovivad isikud nende juhtide teenuseid²³. Minu arvates on need täpsustused tehtud kriteeriumi kohta, mis seondub asjaoluga, et Uber loob teenusepakkumise, mille sisu on materiaalne.

52. Lisaks märkis Euroopa Kohus, et Uberil oli otsustav mõju sellele, millistel tingimustel need juhid teenust osutasid, kuivõrd ta kehtestas oma rakenduse abil vähemalt maksimaalse sõiduhinna ja omas teatavat kontrolli sõidukite ja nende juhtide kvaliteedi üle²⁴. Need täpsustused tehti minu arvates töendamiseks, et Uber korraldas nende teenuste üldist toimimist, mida ei osutatud elektroonilisel teel.

53. Seega kehtestas Euroopa Kohus kohtuotsustes Asociación Profesional Elite Taxi²⁵ ja Uber France²⁶ kaks kriteeriumi, mis võimaldavad vastata küsimusele, kas elektroonilisel teel osutatav teenus, mis eraldi võetuna vastab esmapilgul mõiste „infoühiskonna teenus“ määratlusele, on või ei ole lahutatav teistest teenustest, mille sisu on materiaalne, nimelt esimene: kriteeriumid selle kohta, et teenuseosutaja loob teenusepakkumise, mille sisu on materiaalne, ja teine, et teenuseosutaja avaldab otsustavat mõju niisuguste teenuste osutamise tingimustele.

54. Seega tuleks kindlaks määrata, kas need kaks kriteeriumi on põhikohtuasja asjaolude puhul täidetud.

4. Teenustepakkumise loomise kriteerium

a) Kohaldamine käesoleval juhul

55. Kas AIRBNB Ireland on oma tegevuse raames loonud pakkumise kohtuotsuste Asociación Profesional Elite Taxi²⁷ ja Uber France²⁸ tähenduses?

56. Sellele küsimusele tuleb minu arvates vastata eitavalt järgmistel põhjustel.

57. Uberi pakkumine, mis oli uus nähtus, vähemalt UberPopi teenuse osas, põhines mittekutselistel sõidukijuhtidel, ja seepärast leidis Euroopa Kohus, et ilma Uberi tarnitud rakendusega ei oleks osutatud seda tellitavat transporditeenust, mida osutasid mittekutselised juhid. Mõni mittekutseline juht oleks küll võinud püüda ise pakkuda tellitavat transporditeenust. Kuid ilma selle rakendusega ei oleks see juht siiski saanud tagada, et leidub tema pakkumisele vastav nõudlus.

58. Erinevalt Uberi platvormist on AIRBNB Irelandi platvorm avatud kutselistele ja mittekutselistele üürileandjatele. Lühiajalise majutuse turg, kutseline või mitte, oli olemas juba ammu enne AIRBNB Irelandi teenuse tegevuse algust. Nagu märgib Luksemburgi valitsus, võivad kutselised ja mittekutselised üürileandjad oma majutuskohi pakkuda traditsioonilisemate kanalite kaudu. Pealegi ei ole ebatavaline, et üürileandja loob veebisaidi ainult oma majutuskoha kohta ja seda võib leida otsingumootorite abil.

23 Vt 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, punkt 39).

24 Vt 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, punkt 39).

25 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus (C-434/15, EU:C:2017:981).

26 10. aprilli 2018. aasta kohtuotsus (C-320/16, EU:C:2018:221).

27 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus (C-434/15, EU:C:2017:981).

28 10. aprilli 2018. aasta kohtuotsus (C-320/16, EU:C:2018:221).

59. Seega ei ole majutusteenused AIRBNB Iirlandi poolt elektrooniliselt osutatava teenusega lahutamatu seotud, kuna neid saab pakkuda ka sellest teenusest sõltumatult. Nende teenuste majanduslik huvi säilib ikkagi ja need jäävad AIRBNB Iirlandi elektroonilisest teenusest sõltumatuks.

60. Kuna teenustepakkumise loomise kriteerium kohtuotsuse Asociación Profesional Elite Taxi²⁹ tähenduses ei ole käesoleval juhul täidetud, tekib küsimus selle kriteeriumi ja nende teenuste osutamise üle kontrolli teostamise kriteeriumi vastastikusest seosest. Seda küsimust Uberi tegevuse puhul ei tekkinud, sest need kaks kriteeriumi olid sel juhul täidetud³⁰.

b) Teenustepakkumise loomise ja nende teenuste üle kontrolli teostamise vastastikune seos

61. Uued tehnoloogiad, nagu internet, võimaldavad vastata igasugusele nõudlusele niisuguses ulatuses, mida pole varem tuntud. Samuti võib igale pakumusele leida nõudlus. See on võimalik eelkõige tänu uuendustele, mida võtavad kasutusele ettevõtjad, kes soovivad oma konkurentsivõimet suurendada. Need uuendused intensiivistavad seega kaubandust ja mängivad olulist rolli piirideta turu arengus. Uuenduste tulemusel võidakse luua ka pakumine – või isegi nõudlus –, mida varem ei olnud.

62. Kõik see kuulub siseturu loogikasse, mis – nagu liidu seadusandja on välja toonud direktiivi 98/48 põhjenduses 3 – võimaldab nimelt selliste teenuste osutajatel arendada piiriülest tegevust ja annab tarbijatele uusi kaupade ja teenuste hankimise võimalusi.

63. Niisugustel asjaoludel oleks vastuolus ühelt poolt siseturu loogikaga ja teiselt poolt infoühiskonna teenuste liberaliseerimisega, mis on direktiivi 2000/31 eesmärk³¹, kui ainuüksi uue pakumise loomise tõttu jäetakse ettevõtjad nende uuenduste tõttu, mis annavad tarbijatele uusi kaupade ja teenuste hankimise võimalusi, direktiivi 2000/31 kohaldamisalast välja.

64. Siiski ei saa innovatsioon, mille tulemuseks on materiaalse sisuga teenuste osutamine ettevõtja poolt või tema kontrolli all, tagada direktiivi 2000/31 kohaldatavust, sest infoühiskonna teenuste pakumise varjus konkureeriks see ettevõtja teiste turuosalistega, kes seda liberaliseerimist kasutada ei saa.

65. Nendel põhjustel on teenustepakkumise loomise kriteerium minu arvates ainult näitaja selle kohta, et elektroonilisel teel osutatav teenus moodustab jagamatu terviku teenusega, mille sisu on materiaalne. Ei piisa sellest, et teenuseosutaja loob uue niisuguste teenuste pakumise, mida ei osutata elektroonilisel teel tähenduses, mida ma selgitasin käesoleva ettepaneku punktides 49–51: nende teenuste loomise järel peavad nende teenuste osutamise tingimused jääma selle teenuseosutaja kontrolli alla.

66. Sellega seoses tuleb märkida, et elektrooniliselt osutatavate teenuste osutaja võib korraldada oma tegevust viisil, mis võimaldab tal teostada kontrolli selliste teenuste osutamise üle, mille sisu on materiaalne, isegi kui need on juba olemasoleva pakumise teenused. Kas sellistel asjaoludel tuleks asuda seisukohale, et see teenuseosutaja osutab infoühiskonna teenust ja seega on talle kohaldatav direktiivis 2000/31 osutatud liberaliseerimine? Põhjustel, mida ma nimetasin käesoleva ettepaneku punktis 64, tuleks minu arvates sellele küsimusele vastata eitavalt.

29 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus (C-434/15, EU:C:2017:981, punkt 38).

30 Vt ka minu ettepanek kohtuasjas Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, punkt 43). Vt selle kohta ka Van Cleynenbreugel, P., „Le droit de l'Union européenne ne se prête-t-il pas (encore) à l'ubérisation des services?“, *Revue de la Faculté de droit de l'Université de Liège*, nr 1, 2018, lk 114.

31 Vt minu ettepanek kohtuasjas Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, punkt 31).

67. Eespool märgitust tuleneb, et niisuguste teenuste, mida ei osutata elektroonilisel teel, pakkumise loomise kriteerium ei ole otsustava tähtsusega küsimuses, kas need teenused moodustavad jagamatu terviku elektroonilisel teel osutatava teenusega. Need teenused võib muuta selle teenuseosutaja poolt elektrooniliselt osutatavast teenusest lahutamatuks nimelt otsustav mõju, mis on sellel teenusepakkujal selliste teenuste osutamise tingimuste üle, mille sisu on materiaalne.

68. Nendel põhjustel tuleks nüüd, järgides Euroopa Kohtu arutluskäiku Uberi tegevuse suhtes, kindlaks määrata, kas AIRBNB Ireland teostab kontrolli lühiajaliste majutusteenuste osutamise tingimuste üle.

5. Teenuste osutamise tingimuste üle kontrolli teostamine

69. Meeldetuletuseks märgin, et kohtuotsustes Asociación Profesional Elite Taxi³² ja Uber France³³ oli Euroopa Kohus seisukohal, et Uberil oli otsustav mõju transporditeenuse osutamise tingimustele, kuivõrd ta kehtestas maksimaalse sõiduhinna, võttis kliendilt sõidu eest tasu ja kandis seejärel osa sellest tasust üle mittekutselisele autojuhile ning omas teatavat kontrolli sõidukite ja nende juhtide kvaliteedi ning juhtide käitumise üle, mis võis vajaduse korral tuua kaasa juhtide väljaarvamise³⁴. Nendest kohtuotsustest ilmneb, et see loetelu on näitlik.

70. Seepärast pean kohaseks meelde tuletada, et oma ettepanekus nendes kohtuasjades juhtisin ma Euroopa Kohtu tähelepanu asjaolule, et Uberil oli kontroll linnatransporditeenuse üle veel teisteski aspektides, nimelt ohutuse miinimumtingimuste üle eelnevalt kehtestatud nõuetega juhtidele ja sõidukitele, transpordipakkumise kättesaadavuse üle, juhtide innustamise üle töötama suure nõudluse aegadel ja kohtades³⁵.

71. Kõiki neid asjaolusid arvestades järeldasin ma, et Uber kontrollis seega oma platvormi raames pakutava transporditeenuse kõiki majanduslikult olulisi tegureid. Tellitavate linnatransporditeenuste puhul on nende teenuste kasutajate jaoks kõige olulisemad tegurid nende teenuste hind, transpordivahendi vahetu kättesaadavus, mis on tagatud pakkumise mahuga, nende transpordivahendite reisijate jaoks minimaalne vastuvõetav kvaliteet ja ohutus. Seevastu käesoleval juhul ma ei leia, et AIRBNB Irelandil oleks kontroll lühiajalise majutusteenuse kõigi majanduslikult oluliste aspektide üle, nagu majutuskoha asukoht ja standard, mis on sellise teenuse puhul väga olulised. Teisest küljest tundub, et majutusteenuste puhul ei mängi hind nii olulist rolli nagu tellitavate linnatranspordi teenuste puhul. Igal juhul, nagu minu analüüsist tuleneb, ei kontrolli AIRBNB Ireland majutusteenuste hinda.

72. Küll aga on tõsi, nagu märkis kohtuistungil eelkõige Hispaania valitsus, et AIRBNB Irelandi elektrooniline teenus mõjutab lühiajalise majutuse turgu ja tegelikult ka eluasemeturgu üldiselt. Seda arvestades tundub, et AIRBNB Ireland ei toimi selle turu majanduslikke aspekte reguleeriva võimuna ega ka teenuseosutajana, kellel on otsustav kontroll majutusteenuste osutamise tingimuste üle. Tema platvormi toimimise kõik sotsiaalsed ja majanduslikud tagajärjed tulenevad selle platvormi kasutajate tegevusest ning pakkumise ja nõudluse loogikast.

73. Sellega seoses leian ma, et kuigi AIRBNB Ireland pakub valikulist abi hinna kindlaksmääramisel, ei määra siiski seda hinda tema, vaid selle määrab üürileandja. Peale selle, vastupidi olukorrale Uberi kohtuasjas³⁶ ei pea AIRBNB Irelandi platvormi kasutavad üürileandjad hoiduma ise hinna määramisest ning ainus tegur, mis võib panna neid sellest hoiduma, on pakkumise ja nõudluse loogika.

32 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus (C-434/15, EU:C:2017:981).

33 10. aprilli 2018. aasta kohtuotsus (C-320/16, EU:C:2018:221).

34 Vt 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, punkt 39) ja 10. aprilli 2018. aasta kohtuotsus Uber France (C-320/16, EU:C:2018:221, punkt 21).

35 Vt minu ettepanek kohtuasjas Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, punkt 51) ja kohtuasjas Uber France (C-320/16, EU:C:2017:511, punktid 15, 16 ja 20).

36 Vt minu ettepanek kohtuasjas Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, punkt 50).

74. Seejärel tuleks majutusteenuste osutamise korra kohta märkida, et üürileandjad määravad kindlaks üüritingimused. AIRBNB Ireland määrab küll eelnevalt kindlaks tühistamistingimuste valikuvõimalused. Kuid alati valib siiski üürileandja ühe pakutud valikuvõimalustest oma suva järgi ja seega otsustab tühistamistingimuste üle lõplikult tema.

75. Lisaks näib, et reitingutest ja kasutajate kommentaaridest saadud teabe põhjal võib AIRBNB Ireland teatud juhtudel kuulutuse ajutiselt peatada, broneeringu tühistada või koguni oma platvormile juurdepääsu keelata. Selles suhtes võib elektroonilise platvormi haldur võtta endale korrakaitsja võimu, nimelt selleks, et tagada, et selle platvormi kasutajatega sõlmitud lepingute tingimusi järgitakse. Lisaks võivad need lepingutingimused panna kasutajatele kohustusi, et tagada elektroonilise platvormi toimimisstandardite järgimine. Infoühiskonna teenuste kvalifitseerimise osas tekib siiski küsimus selle võimu intensiivsusest, mis väljendub mõjus selle platvormi kasutajate pakutavate teenuste osutamisele.

76. Sellega seoses tuleb märkida, et Uber kontrollib sõidukite ja nende juhtide kvaliteeti ning juhtide käitumist tema enda kehtestatud standardite suhtes. Teisest küljest, nagu nähtub käesoleva ettepaneku punktides 27 ja 29, puudutab AIRBNB Irelandi teostatav kontroll seda, kas kasutajad järgivad kindlaksmääratud või vähemalt nende endi valitud standardeid. Igal juhul oli Uberi tegevuse puhul korrakaitsja võimu teostamine ainult üks teguritest, mille põhjal järeldati, et sellel teenuseosutajal oli otsustav mõju transporditeenuste osutamise tingimustele.

77. Lõpuks, mis puutub AHTOPi märgitud asjaolusse, et AIRBNB Ireland võtab samamoodi nagu Uber üürihinnale vastava summa ja kannab selle seejärel üle üürileandjale, siis tuleb veel kord märkida, et Uberi tegevuse puhul oli asjaolu, et see teenuseosutaja võttis tasu, üks tegureid, mille põhjal otsustati, et tema teenus ei kuulu mõiste „infoühiskonna teenus“ alla. On oluline märkida, et see AIRBNB Irelandi pakutava teenuse element, mille tagab AIRBNB Payments UK, on iseloomulik valdavale enamikule infoühiskonna teenustele, kaasa arvatud platvormidele, mille kaudu saab hotelli broneerida või lennukipileteid osta³⁷. Ainuüksi asjaolust, et elektrooniliselt osutatav teenus hõlmab võimalusi maksta teenuste eest, mida ei osutata elektrooniliselt, ei saa järeldada, et kõik need teenused on omavahel lahutamatu seotud.

78. Eespool esitatud põhjustel leian ma, et ei saa järeldada, et AIRBNB Irelandi elektrooniline teenus vastab materiaalse sisuga teenuste, nimelt lühiajaliste majutusteenuste üle kontrolli teostamise kriteeriumile.

79. Nüüd tuleks analüüsida veel viimast punkti, nimelt AHTOPi argumenti, et kuna AIRBNB Ireland pakub oma kasutajatele ka muid teenuseid, ei saa käesoleval juhul tema teenust kvalifitseerida infoühiskonna teenuseks.

6. Muud AIRBNB Irelandi pakutavad teenused

80. On tõendatud, et AIRBNB Ireland pakub ka muid teenuseid, nimelt fototeenust, tsiviilvastutuskindlustust ja tagatist kahju hüvitamiseks.

81. On kohane meelde tuletada, et kohtuotsuses Ker-Optika³⁸ järeldas Euroopa Kohus, et teenused, mis ei ole elektrooniliselt osutatavate teenustega lahutamatu seotud selles mõttes, et esimesi saab osutada teistest sõltumatult, ei mõjuta elektroonilisel teel osutatava teenuse olemust. Elektrooniliselt osutatav teenus ei kaota majanduslikku huvi ja jääb sõltumatuks teenustest, mille sisu on materiaalne.

37 Vt minu ettepanek kohtuasjas Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, punkt 34).

38 2. detsembri 2010. aasta kohtuotsus (C-108/09, EU:C:2010:725).

82. Selle järelduse ülekandmisel käesolevale asjale tuleks märkida, et AIRBNB Irelandi pakutavad muud teenused on valikulised ja seega elektrooniliselt osutatavate teenuste kõrvalteenused. Seega on need muud teenused elektrooniliselt osutatavast teenusest lahutatavad. Üürileandja võib nimelt eelnevalt ja omal jõul hankida fotosid ja sõlmida kindlustus- või garantiilepingu kolmandate isikutega.

83. Tõsi küll, neid muid teenuseid, mida AIRBNB Ireland pakub, osutab ta ise, samas kui Euroopa Kohtu analüüs kohtuotsuses Ker-Optika³⁹ ei puudutanud mitte kontaktläätsete müüja tehtavaid konsultatsioone ja kontrolle, vaid oftalmoloogi tehtavaid arstlikke läbivaatusi.

84. Ma kahtlen siiski selles, et Euroopa Kohus oleks selles kohtuotsuses andnud teistsuguse vastuse, kui neid teenuseid oleks osutanud elektrooniliselt osutatava teenuse osutaja. Mulle tundub loogiline, et oma pakkumise konkurentsivõimelisemaks muutmiseks laiendavad teenuseosutajad oma pakutavate teenuste valikut, pakkudes muu hulgas teenuseid, mida ei osutata elektrooniliselt. Kui sellised teenused on infoühiskonna teenusest lahutatavad, ei moonuta need infoühiskonna teenust. Kui lähtuda vastupidisest tõlgendusest, võiks see panna infoühiskonna teenuste osutajaid oma pakkumise atraktiivsust vähendama või allhankima isegi kunstlikult teenuseid, mille sisu oleks materiaalne.

85. Kokkuvõtteks võib öelda, et asjaolu, et infoühiskonna teenuse osutaja pakub selle teenuse saajatele ka muid teenuseid, mille sisu on materiaalne, ei välista selle teenuse kvalifitseerimist „infoühiskonna teenuseks“, tingimusel et need muud teenused ei ole elektrooniliselt osutatava teenusega lahutamatu seotud selles mõttes, et see ei kaota majanduslikku huvi ja jääb sõltumatuks teenustest, mille sisu on materiaalne.

7. Ettepanek esimese eelotsuse küsimuse kohta

86. Oma analüüsi tulemusena leian, et teenused, mille sisu on materiaalne ja mis ei ole elektrooniliselt osutatava teenusega lahutamatu seotud, ei mõjuta selle teenuse olemust. Elektrooniliselt osutatav teenus ei kaota majanduslikku huvi ja jääb sõltumatuks teenustest, mille sisu on materiaalne.

87. Mõlemad selle kohta Euroopa Kohtu praktikas kehtestatud kriteeriumid, nimelt teenustepakkumise loomise kriteerium ja nende teenuste osutamise tingimuste üle kontrolli teostamise kriteerium, võimaldavad vastata küsimusele, kas elektrooniliselt osutatav teenus, mis eraldi võetult vastab esmapilgul „infoühiskonna teenuse“ määratlusele, on või ei ole lahutatav teistest teenustest, mille sisu on materiaalne.

88. Teenustepakkumise loomise kriteerium on siiski ainult näitaja selle kohta, et elektroonilisel teel osutatav teenus moodustab jagamatu terviku teenusega, mille sisu on materiaalne. Ei piisa sellest, et teenuseosutaja on loonud uue niisuguste teenuste pakkumise, mida ei osutata eespool selgitatud tähenduses elektroonilisel teel. Niisuguse pakkumise loomise järel peavad nende teenuste osutamise tingimused jääma selle teenuseosutaja kontrolli alla.

89. Neid kaalutlusi arvesse võttes teen seega ettepaneku vastata esimesele eelotsuse küsimusele, et direktiivi 2000/31 artikli 2 punkti a koostoimes direktiivi 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punktiga b tuleb tõlgendada nii, et teenus, mis seisneb elektroonilise platvormi abil potentsiaalsete üürnike kokkuviiemises üürileandjatega, kes pakuvad lühiajalisi majutusteenuseid, olukorras, kus selle teenuse osutaja ei teosta kontrolli nende teenuste põhitingimuste üle, on nimetatud sätete tähenduses infoühiskonna teenus. Asjaolu, et teenuseosutaja pakub ka muid teenuseid, mille sisu on materiaalne, ei takista elektrooniliselt osutatava teenuse kvalifitseerimist infoühiskonna teenuseks, tingimusel et nimetatud teenus ei moodusta nende teenustega lahutamatu tervikut.

³⁹ 2. detsembri 2010. aasta kohtuotsus (C-108/09, EU:C:2010:725).

90. Tuleb märkida, et majutuskohdade üürimise, s.t üürileandjate osutatavate teenuste tingimused ei kuulu direktiivi 2000/31 kohaldamisalasse ja neid tuleb hinnata teiste liidu õigusnormide seisukohast⁴⁰.

91. Kuna esimesele küsimusele tuleb vastata jaatavalt ja AIRBNB Irelandi osutatavat teenust tuleb seega pidada „infoühiskonna teenuseks“ direktiivi 2000/31 tähenduses, tuleb vastata ka teisele küsimusele.

B. Teine eelotsuse küsimus

92. Teise küsimusega, mis on esitatud juhuku, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas Hoguet' seaduses sätestatud nõuetele saab tugineda AIRBNB Irelandi kui infoühiskonna teenuste osutaja vastu.

1. Vastuvõetavus

93. Prantsuse valitsus on peamiselt seisukohal, et Euroopa Kohtul selgelt puudub pädevus sellele küsimusele vastata. Selle valitsuse sõnul on teine küsimus seotud sellega, kas AIRBNB Ireland kuulub Hoguet' seaduse esemlisse kohaldamisalasse, mis on riigisisese õiguse tõlgendamise küsimus ja seega eelotsusetaotluse esitanud kohtu ainupädevuses.

94. Teise võimalusena leiab Prantsuse valitsus, et teine küsimus on ikkagi ilmselgelt vastuvõetamatu, kuna see ei vasta Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 94 sätestatud nõuetele, sest selles ei ole täpsustatud, kas AIRBNB Ireland kuulub Hoguet' seaduse kohaldamisalasse⁴¹.

95. Ma ei nõustu Prantsuse valitsuse väljendatud reservatsioonidega teise küsimuse vastuvõetavuse suhtes.

96. Sellega seoses on oluline märkida, et oma teise võimalusena esitatud argumendis möönab Prantsuse valitsus, et võib järeldada, et eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab kaudselt sellele, et AIRBNB Ireland kuulub Hoguet' seaduse kohaldamisalasse. Teine küsimus ei puuduta nimelt mitte seda, kas see *seadus* on AIRBNB Irelandile *kohaldatav*, vaid seda, kas tema vastu on võimalik tugineda Hoguet' seaduse *piiravatele eeskirjadele*.

97. Lisaks eeldatakse, et eelotsusetaotlus on asjakohane, ja seega keeldub Euroopa Kohus sellele vastamast ainult harvadel ja äärmuslikel juhtudel, nimelt juhul, kui on ilmne, et põhikohtuasja asjaolude suhtes ei saa liidu õigust kohaldada⁴², mis käesoleval juhul nii ei ole. Ma mõistan nimelt teist küsimust nii, et eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib, kas mõni teine liikmesriik peale selle, kelle territooriumil infoühiskonna teenuse osutaja asub (päritoluliikmesriik), võib niisuguste eeskirjadega, nagu on ette nähtud Hoguet' seaduses, kehtestada sellele teenuseosutajale teatavaid nõudeid. Nagu on pooltevahelisest vaidlusest näha, võib see küsimus kuuluda mitme liidu õigusakti kohaldamisalasse.

98. Ilma et see piiraks eespool esitatud kaalutluste kohaldamist, tuleb märkida, et kohtuistungil teatas Prantsuse valitsus, et selliste teenuseosutajate suhtes nagu AIRBNB Ireland Hoguet' seaduse nõudeid ei kohaldata.

40 Vt analoogia alusel 2. detsembri 2010. aasta kohtuotsus Ker-Optika (C-108/09, EU:C:2010:725, punkt 41).

41 Veel kolmanda võimalusena väidab Prantsuse valitsus oma kirjalikes seisukohtades, et kriminaalmenetlust, mis on algatatud pärast tsiviilhagi esitamist, tuleks käsitada eraõiguslike isikute vahelise vaidlusena. Seepärast ei saa põhikohtuasjas tugineda direktiivile 2000/31 ning seega on teine eelotsuse küsimus tema sõnul hüpoteetiline. Näib siiski, et kohtuistungil võttis Prantsuse valitsus oma väite teise küsimuse hüpoteetilisuse kohta tagasi. Igal juhul ei viita miski sellele, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses on vaidlus kahe eraõigusliku isiku vahel. Pealegi nähtub eelotsusetaotluse sõnaselgest õiguslikust raamistikust, et tsiviilhagi järel algatatud kriminaalmenetluse tulemusel võidakse karistada kriminaalkorras.

42 Vt eelkõige 7. juuli 2011. aasta kohtuotsus Agafitei jt (C-310/10, EU:C:2011:467, punkt 28).

99. Igal juhul on riigisisese õiguse kohaldamisala täpselt kindlaksmääramine liikmesriigi kohtu pädevuses. Seega tuleb teisele küsimusele vastata, jättes samas Hoguet' seaduse kohaldamisala küsimuse liikmesriigi kohtu otsustada.

2. Sisulised küsimused

a) Direktiivi 2005/36/EÜ kohaldatavus

100. AHTOP väidab, et võimalust tugineda AIRBNB Irelandi vastu Hoguet' seadusele tuleks hinnata direktiivi 2005/36/EÜ⁴³ seisukohast, kuna see direktiiv lubab tema sõnul liikmesriikidel reguleerida teatavaid kutsealasid kutsestandarditega ning eetika- ja vastutusnormidega.

101. AIRBNB Ireland seevastu väidab esiteks, et direktiiv 2000/31 ei sisalda ühtegi erandit, mis tähendaks, et direktiivi 2005/36 sätted on selle esimesena nimetatud direktiivi suhtes ülimuslikud.

102. AIRBNB Ireland märgib teiseks, et direktiivi 2005/36 artikli 5 lõikest 2 ja kohtuotsusest X-Steuerberatungsgesellschaft⁴⁴ nähtub, et see direktiiv ei ole käesoleva asja olukorras kohaldatav, kuna AIRBNB Ireland ei siirdu kutsealal tegutsemiseks Prantsusmaale.

103. Esiteks tuleb märkida, et direktiivi 2005/36 artikli 5 lõike 2 kohaselt kohaldatakse teenuste osutamise vabaduse põhimõtet, kuivõrd see puudutab kutsequalifikatsioonidega seotud piiranguid, üksnes juhul, kui teenuseosutaja siirdub vastuvõtva liikmesriigi territooriumile, et tegutseda seal ajutiselt ja episoodiliselt oma kutsealal. Miski ei viita siiski sellele, et AIRBNB Ireland oleks sellises olukorras. Seega ei saa see teenuseosutaja kasutada direktiivi 2005/36 artikliga 5 tagatud teenuste osutamise vabaduse põhimõtet.

104. Kohtuotsuses X-Steuerberatungsgesellschaft⁴⁵, millele AIRBNB Ireland tugineb, otsustas Euroopa Kohus, et niisuguses olukorras ei laiene teenuseosutajale ka direktiiviga 2006/123/EÜ⁴⁶ tagatud teenuste osutamise vabaduse põhimõte ja et seega tuleks kutsealal tegutsemise alustamise tingimusi hinnata ELi toimimise lepingu seisukohast⁴⁷.

105. Käesolevas kohtuasjas tekib seega ühelt poolt direktiivi 2000/31 ja infoühiskonna teenuste vaba liikumise põhimõtte vahelise suhestatuse küsimus ning teiselt poolt küsimus liikmesriikide õigusest reguleerida kutsealal tegevuse alustamise tingimusi.

106. Õigusteoorias on väidetud, et teenuseosutajale, kes pakub teenuseid interneti abil, ei või kohaldada kutsealal tegevuse alustamise tingimusi⁴⁸. Kooskõlastatud valdkond hõlmab nimelt infoühiskonna teenuse alustamise nõudeid, nagu nõuded kutsequalifikatsiooni, loa või teatamise kohta, isegi kui need nõuded on üldised⁴⁹. Lisaks, erinevalt direktiivist 2006/123⁵⁰ ei sisalda direktiiv 2000/31 mingeid erandeid, mis näeksid ette, et infoühiskonna teenuste vaba liikumine ei puuduta reguleeritud kutsealal tegevuse alustamise nõudeid.

43 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiiv kutsequalifikatsioonide tunnustamise kohta (ELT 2005, L 255, lk 22).

44 17. detsembri 2015. aasta kohtuotsus (C-342/14, EU:C:2015:827, punkt 35).

45 17. detsembri 2015. aasta kohtuotsus (C-342/14, EU:C:2015:827).

46 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv teenuste kohta siseturul (ELT 2006, L 376, lk 36).

47 Direktiivi 2006/123 artikli 17 lõike 6 kohaselt ei ole selle direktiivi artiklis 16 sätestatud teenuste osutamise vabaduse põhimõte kohaldatav direktiivi 2005/36 II jaotisega hõlmatud küsimuste suhtes, samuti teenuse osutamise kohaks olevas liikmesriigis kehtivate nõuete suhtes, kui teenuse osutamine on reserveeritud üksnes teatud kutseala esindajatele. Vt 17. detsembri 2015. aasta kohtuotsus X-Steuerberatungsgesellschaft (C-342/14, EU:C:2015:827, punkt 35).

48 Vt eelkõige Hatzopoulos, V., *The Collaborative Economy and EU Law*, Hart Publishing, Oxford-Portland, 2018, lk 41.

49 Vt direktiivi 2000/31 artikli 2 punkt h. Vt ka Lodder, A. R., Murray, A. D. (dir), *EU Regulation of E-Commerce: A Commentary*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham-Northampton, 2017, lk 29.

50 Vt 47. joonealune märkus.

107. Seega võib vähemalt reguleeritud kutsealal tegevuse alustamise nõuete osas teenuseosutaja, kes osutab infoühiskonna teenust päritoluliikmesriigis, tugineda direktiivis 2000/31 tagatud teenuste vabale liikumisele⁵¹. Kuna seda küsimust käsitletakse direktiivis 2000/31, ei tule seda hinnata esmase õiguse kontekstis⁵².

b) Direktiivi 2007/64/EÜ kohaldatavus

108. Komisjon märgib, et teenustele, mida osutab AIRBNB Payments UK, võib olla kohaldatav direktiiv 2007/64/EÜ⁵³.

109. Kuna teine küsimus on esitatud juhuks, kui Euroopa Kohus vastab esimesele küsimusele jaatavalt, mis tähendaks, et direktiiviga 2000/31 tagatud infoühiskonna teenuste osutamise vabaduse põhimõte laieneb AIRBNB Irelandile, piirdun teise küsimuse analüüsimisel ainult selle direktiiviga.

110. Pealegi, kuna eelotsusetaotluses direktiivi 2007/64 ei nimetata ja AIRBNB Payments UK ei ole põhikohtuasjas menetlusosaline, siis ei pea ma eelotsusetaotluse esitanud kohtu selgituste ja teiste poolte peale komisjoni märkuste puudumisel asjakohaseks käsitleda küsimusi, mis võivad tuleneda sellest direktiivist. Euroopa Kohtul ei ole nimelt piisavalt teavet nende analüüsimiseks omal algatusel.

c) Infoühiskonna teenuste vaba liikumine ja selle ulatus

111. Tuleks kohe alguses ära märkida, et direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 1 kohaselt tagab iga liikmesriik, et infoühiskonna teenused, mida pakub tema territooriumil asuv teenuseosutaja, vastavad kõnealuses liikmesriigis kehtivatele kooskõlastatud valdkonna küsimusi puudutavatele riigisisestele õigusnormidele, nagu on kindlaks määratud selle direktiivi artikli 2 punktis h. Teiselt poolt, välja arvatud direktiivi 2000/31 artikli 3 lõikes 4 osutatud juhtudel, keelab selle direktiivi artikli 3 lõige 2 teistel liikmesriikidel infoühiskonna teenuste vaba liikumist kooskõlastatud valdkonnaga seotud põhjustel piirata.

112. Infoühiskonna teenuste suhtes kohaldatakse direktiiviga 2000/31 tagatud vaba liikumist ainult selle direktiivi kohaldamisalasse kuuluvates valdkondades. Direktiivi 2000/31 artikli 1 lõikes 5 on täpsustatud valdkonnad ja küsimused, mille suhtes kõnealust direktiivi ei kohaldata, kuid käesolev juhtum ei puuduta ühtki neist⁵⁴.

113. Lisaks sellele ei laiene direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 3 kohaselt vaba liikumine selle direktiivi lisas osutatud valdkondades ka infoühiskonna teenustele. Hoguet' seaduses sätestatud nõuded ei kuulu ühtegi nendest valdkondadest⁵⁵.

114. Nõuded kooskõlastatud valdkonda kuuluvate infoühiskonna teenuste kohta võivad pärineda päritoluliikmesriigist või – direktiivi 2000/31 artikli 3 lõikes 4 sätestatud piires – teistest liikmesriikidest.

51 Vt selle kohta *Guide de l'utilisateur – Directive 2005/36/CE: tout ce que vous voulez savoir sur la reconnaissance des qualifications professionnelles*, <https://ec.europa.eu>, lk 16.

52 Vt selle kohta 23. veebruari 2016. aasta kohtuotsus komisjon vs. Ungari (C-179/14, EU:C:2016:108, punkt 118). Vt ka minu ettepanek liidetud kohtuasjades X ja Visser (C-360/15 ja C-31/16, EU:C:2017:397, punkt 152).

53 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2007. aasta direktiiv makseteenuste kohta siseturul ning direktiivide 97/7/EÜ, 2002/65/EÜ, 2005/60/EÜ ja 2006/48/EÜ muutmise ning direktiivi 97/5/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2007, L 319, lk 1).

54 Direktiivi 2000/31 artikli 1 lõikest 5 tuleneb, et direktiivi ei kohaldata maksustamise, isikuandmete töötlemise küsimuste ja kartelliõiguslike kokkulepete või tavade seotud küsimuste suhtes, ning samuti teatavate infoühiskonna teenuste tegevuse suhtes, mis on loetletud selle direktiivi artikli 1 lõike 5 punktis d.

55 Vt direktiivi 2000/31 lisa. Vt selle direktiivi artikli 3 lõike 3 toimeviisi kohta 29. novembri 2017. aasta kohtuotsus VCAST (C-265/16, EU:C:2017:913, punktid 24 ja 25). Vt ka minu ettepanek kohtuasjas VCAST (C-265/16, EU:C:2017:649, punkt 19).

115. Käesolev kohtuasi käsitleb seda teist olukorda, kus teise liikmesriigi, mitte päritoluliikmesriigi eeskirjad võivad infoühiskonna teenuseid piirata, ja kuulub seega *a priori* direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 2 kohaldamisalasse⁵⁶.

116. Direktiivi 2000/31 artikli 2 punktis h määratletud kooskõlastatud valdkond tõlgendatuna koostoimes selle direktiivi põhjendusega 21 hõlmab nõudeid, mis kehtivad infoühiskonna teenuse osutamise alustamise ja osutamise suhtes, olenemata sellest, kas nõuded on üldise iseloomuga või konkreetselt nende teenuste või nende osutajate jaoks kavandatud⁵⁷. Seega näib, et Hoguet' seaduses kehtestatud nõuded kuuluvad kooskõlastatud valdkonda.

117. Selleks et mõne teise liikmesriigi peale selle liikmesriigi, kus infoühiskonna teenuse osutaja on asutatud, kehtestatud nõudele oleks võimalik tugineda selle teenuseosutaja vastu ning selle nõudega saaks nende teenuste vaba liikumist piirata, peab see nõue olema meede, mis vastab direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punktides a ja b sätestatud *sisulistele menetlustingimustele*.

d) Erandlikud meetmed direktiivi 2000/31 seisukohast

118. Tuleks alustuseks märkida, et Hoguet' seadus, mis võeti vastu 1970. aastal, on direktiivist 2000/31 varasem. Seega on ilmne, et selle seadusega sätestatud nõudeid ei kehtestatud *ab initio* selle direktiivi artikli 3 lõikes 4 ette nähtud meetmetena. Lisaks ei sisalda direktiiv 2000/31 klauslit, mis lubaks liikmesriikidel säilitada varasemad meetmed, mis võivad piirata infoühiskonna teenuste vaba liikumist.

119. Samas ei saa ma algusest peale välistada, et meede, mis on võetud enne direktiivi 2000/31 vastuvõtmist või mis on vastu võetud sellest direktiivist varasema õigusnormi alusel, tingimusel et see vastab kõnealuse direktiivi artikli 3 lõikes 4 sätestatud tingimustele, võib piirata infoühiskonna teenuste vaba liikumist.

120. Peale selle ilmneb direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punktist b, et liikmesriik võib selle direktiivi artikli 3 lõikest 2 erandi teha kahte tüüpi meetmetega: meetmetega, millele kehtivad selle direktiivi artikli 3 lõike 4 punktis b sätestatud menetlusnõuded, ja meetmetega, millele need nõuded ei kehti, s.t vähemalt teatud juhtudel kohtumenetluses võetud meetmetega⁵⁸.

121. Tuleb märkida, et käesoleva juhtumi asjaoludel sõltub AIRBNB Iirelandi kriminaalvastutusele võtmine põhikohtuasja menetluse lõpus vastusest eelnevale küsimusele, kas see teenusepakkuja oli kohustatud täitma Hoguet' seaduses sätestatud nõudeid. See on minu arvates põhjus, miks eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb võimaluses tugineda selle teenuseosutaja vastu kinnisvaramaakleri kutsealal tegutsemist käsitlevatele eeskirjadele.

122. Nüüd, kui need täpsustused on tehtud, analüüsin järgmiseks direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punktides a ja b sätestatud nõudeid.

⁵⁶ Vt *a contrario* 11. septembri 2014. aasta kohtuotsus Papasavvas (C-291/13, EU:C:2014:2209, punkt 35).

⁵⁷ Seevastu nõudeid, mis ei kuulu kooskõlastatud valdkonda ega ole ka liidu tasandil ühtlustatud, tuleb hinnata esmase õiguse seisukohast. Vt selle kohta 14. veebruari 2008. aasta kohtuotsus Dynamic Medien (C-244/06, EU:C:2008:85, punkt 23). Vt ka Lodder, A. R., „Directive 2000/31/EC on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the internal market“, teoses Lodder, A. R., Murray, A. D. (dir), *EU Regulation of E-Commerce: A Commentary*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham-Northampton, 2017, lk 31.

⁵⁸ Vt ka direktiivi 2000/31 põhjendus 25, mille kohaselt võivad liikmesriikide kohtud, sealhulgas eraõiguslikke vaidlusi lahendavad liikmesriikide kohtud kooskõlas selles direktiivis kehtestatud nõuetega võtta meetmeid, mis lahknevad infoühiskonna teenuste osutamise vabadusest. Lisaks võivad direktiivi 2000/31 põhjenduse 26 kohaselt liikmesriigid kooskõlas selles direktiivis kehtestatud tingimustega kohaldada oma riigisiseseid kriminaalõiguse ja kriminaalmenetluse norme, et võtta kõik uurimis- ja muud meetmed, mis on vajalikud kuritegude avastamiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks, ilma et neist meetmetest oleks vaja komisjonile teatada.

e) *Sisulised nõuded*

123. Esiteks tuleneb direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punkti a alapunktist i, et erandid infoühiskonna teenuste vabast liikumisest on lubatud, eriti kui need on *vajalikud* avaliku korra, rahva tervise, avaliku julgeoleku või tarbijakaitse huvides. Näib, et Hoguet' seaduses on nõuded sätestatud tarbijakaitse eesmärgil.

124. Seejärel võib direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punkti a alapunkti ii kohaselt selliseid erandeid teha juhul, kui infoühiskonna teenus, mille suhtes kehtib mõne teise liikmesriigi peale päritoluliikmesriigi võetud meede, *rikub* seda eesmärki või kujutab endast *tõsist ohtu* selle eesmärgi saavutamisele.

125. Direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punkti a alapunkti iii kohaselt peaksid sellised erandid olema *vastavuses* nende eesmärkidega.

126. Kuid eelotsusetaotluses ei ole mingeid andmeid, mille põhjal saaks hinnata, kas õigusnorm, nagu on kõne all põhikohtuasjas, vastab nendele nõuetele.

127. Seda arvestades peab liikmesriik, kes soovib kooskõlastatud valdkonnaga seotud põhjustel infoühiskonna teenuste vaba liikumist piirata, tõendama, et direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punktis a sätestatud sisulised nõuded on täidetud.

128. Kuna kõnealuse meetme võtmise vajadust ja AIRBNB Irelandi teenusega mõne direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punkti a alapunktis i nimetatud eesmärgi võimalikku rikkumist ei ole selgitatud, ei saa teist küsimust mõista muud moodi kui nii, et kas mõnel teisel liikmesriigil peale päritoluliikmesriigi on lubatud kehtestada omal algatusel ja sisulisi nõudeid analüüsimata infoühiskonna teenuste kategooria teenuseosutajatele nõuded, mis kehtivad kinnisvaramaakleri kutsealal tegutsemise suhtes.

129. Ma arvan, et direktiiviga 2000/31 on vastuolus see, kui liikmesriik võiks sellistel asjaoludel ja sellisel viisil piirata teisest liikmesriigist pärit infoühiskonna teenuste vaba liikumist.

130. Esiteks kohustab direktiivi 2000/31 artikli 3 lõige 1 päritoluliikmesriike järgima seda, et nende territooriumil asuva teenuseosutaja pakutud infoühiskonna teenused vastavad nendes liikmesriikides kooskõlastatud valdkonda kuuluvatele riigisisestele õigusnormidele⁵⁹. Vastukaaluks sellele üldisele kohustusele võiks selleks, et direktiivi 2000/31 artikli 3 lõikes 1 sätestatud põhimõtet mitte „lahjendada“, selle direktiivi artikli 3 lõiget 4 mõista nii, et sellega on teistel liikmesriikidel peale päritoluriigi lubatud teenuste vabast liikumisest erandit teha ainult juhupõhiselt.

131. Teiseks tuleb direktiivi 2000/31 artiklit 3 tõlgendada nii, et tagatakse infoühiskonna teenuste vaba liikumine liikmesriikide vahel⁶⁰. Kui pädevus kohaldada omal algatusel ühe infoühiskonna teenuste kategooria kõikide teenuseosutajate suhtes üldiseid ja abstraktseid meetmeid usaldatakse ka teistele liikmesriikidele peale päritoluliikmesriigi, muudaks see nende teenuste vaba liikumise põhimõtet märkimisväärselt nõrgemaks. Direktiivi 2000/31 artikli 3 lõige 2 tagab nimelt infoühiskonna teenuste osutajale teataval määral õiguskindluse: sellele teenuseosutajale ei tohi kehtestada rangemaid nõudeid, kui on ette nähtud tema asukohariigis kehtivas materiaalõiguses, välja arvatud direktiivi 2000/31 artikli 3 lõikes 4 sätestatud tingimustel lubatud erandite korral.

132. Kolmandaks ei puuduta direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 alusel vastu võetud meetmed mitte infoühiskonna teenuseid või nende teenuste osutajaid, vaid *konkreetset* teenust.

⁵⁹ Vt 25. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus *eDate Advertising jt* (C-509/09 ja C-161/10, EU:C:2011:685, punkt 61). Vt ka D'Acunto, S., „La directive 98/48 prévoyant un mécanisme de transparence réglementaire pour les services de la société de l'information: un premier bilan après douze mois de fonctionnement“, *Revue du droit de l'Union européenne*, nr 3, 2000, lk 628.

⁶⁰ Vt 25. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus *eDate Advertising jt* (C-509/09 ja C-161/10, EU:C:2011:685, punkt 64).

133. Neljandaks on minu arvates selleks, et teha kindlaks, kas *infoühiskonna teenus* kahjustab seda eesmärki või kujutab endast tõsist ohtu selle eesmärgi saavutamisele, asjakohane analüüsida igal juhul konkreetse juhtumi asjaolusid.

134. Lõpuks viiendaks kinnitavad eespool nimetatud kaalutlusi menetlusnõuded, mida peavad täitma liikmesriigid, kes soovivad piirata teenuste vaba liikumist, ja mille juurde ma tulen hiljem tagasi⁶¹. On oluline märkida, et direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punktist b tuleneb, et liikmesriik, kes kavatses võtta erandlikke meetmeid, peab eelnevalt teatama oma kavatsusest komisjonile ja nõudma, et päritoluliikmesriik võtaks infoühiskonna teenustega seotud meetmeid. Kui päritoluliikmesriik ei ole asjakohaseid meetmeid võtnud, võib kõnealune liikmesriik võtta kavandatud meetmed. Need menetlusnõuded kinnitavad selgelt, et direktiivi 2000/31 artikli 3 lõikes 4 osutatud meetmeid võib võtta üksnes juhtumipõhiselt.

135. Nendel põhjustel leian, et mõni teine liikmesriik peale päritoluliikmesriigi võib infoühiskonna teenuste vabast liikumisest erandeid teha ainult „iga üksikjuhtumi puhul eraldi“ võetud meetmetega⁶².

136. Lisaks leian, et Hoguet' seaduse nõuded võivad tekitada kahtlusi nende proportsionaalsuse suhtes. Järeldan poolte arutlust kohtuistungil, et ei ole kindel, et selle seaduse alusel võiks AIRBNB Ireland saada kutsetunnistuse. Kuid eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud taotluses antud teabe alusel ei saa Euroopa Kohus selle punkti üle otsustada.

137. Igal juhul on liikmesriigi kohtu ülesanne otsustada, kas kõiki talle teatavaks tehtud tegureid arvestades on kõnealused meetmed tarbijakaitse tagamiseks vajalikud ega lähe kaugemale, kui on taotletava eesmärgi saavutamiseks vajalik.

f) Menetlusnõuded

138. Meeldetuletuseks märgin, et direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punktist b tuleneb, et liikmesriik, kes kavatses võtta erandlikke meetmeid, mis piiravad teisest liikmesriigist pärit infoühiskonna teenuste vaba liikumist, peab eelnevalt teatama oma kavatsusest komisjonile ja nõudma, et päritoluliikmesriik võtaks infoühiskonna teenustega seotud meetmeid.

139. Miski ei viita sellele, et Prantsuse Vabariik oleks palunud Iirimaal võtta meetmeid infoühiskonna teenuste suhtes.

140. Lisaks sellele näib, et komisjoni eelnevalt teavitamise nõuet ei ole samuti täidetud, direktiivi 2000/31 ülevõtmisperioodi jooksul ega pärast seda.

⁶¹ Vt käesoleva ettepaneku punktid 138–150.

⁶² Vt komisjoni 14. mai 2003. aasta teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile ja Euroopa Keskpangale – Elektroonilise kaubanduse direktiivi artikli 3 lõigete 4–6 kohaldamine finantsteenuste suhtes (KOM/2003/0259 (lõplik), punktid 1 ja 2.1.2); komisjoni 21. novembri 2003. aasta aruanne Euroopa Parlamendile, nõukogule ja Majandus- ja Sotsiaalkomiteele – Esimene aruanne [direktiivi 2000/31] rakendamise kohta (KOM(2003) 702 (lõplik), punkt 4.1]. Vt ka Crabit, E., „La directive sur le commerce électronique: le projet „Méditerranée““, *Revue du droit de l'Union européenne*, nr 4, 2000, lk 762 ja 792; Gkoutzinis, A., *Internet Banking and the Law in Europe: Regulation, Financial Integration and Electronic Commerce*, Cambridge University Press, Cambridge-New York, 2006, lk 283.

141. Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et tehnilistest eeskirjadest, millest teatamine on direktiivis 2015/1535 ette nähtud, teatamata jätmise tagajärjel ei ole need tehnilised eeskirjad kohaldatavad, mistõttu ei saa neile tugineda üksikisikute vastu⁶³. Kas komisjoni teavitamise nõude täitmata jätmise korral, mis on ette nähtud direktiivi 2000/31 artikli 3 lõikes 4, on õiguslik tagajärg sama?⁶⁴

142. Sellega seoses tuleks märkida, et kohtujurist Jacobs eristas oma ettepanekus kohtuasjas Enichem Base jt⁶⁵ ühelt poolt teavitamiskohustusi koos täpsete sätetega, mis võimaldavad komisjonil ja liikmesriikidel teatatud projektide kohta märkusi esitada ja kohustavad neid liikmesriike teatud juhtudel nende projektide vastuvõtmisest teatud ajaks taganema, ning teiselt poolt teavitamiskohustusi, mille puhul niisugust korda ette nähtud ei ole. Kohtujurist Jacobs märkis seejärel, et kuna puudub ette nähtud kord kõnealuse meetme jõustumise peatamiseks või ühendusepoolseks kontrollimiseks, ei ole võimalik väita, et komisjoni teavitamise kohustuse rikkumine muudab meetmed õigusvastaseks⁶⁶.

143. Euroopa Kohus otsustas oma kohtuotsuses, et kuna puudub projektide ühendusepoolse kontrollimise kord ja kavandatud õigusnormide jõustumiseks ei ole nõutav komisjoni nõusolek või vastuväidete puudumine, ei anna eeskiri, mis kohustab liikmesriike niisugustest projektidest ja õigusnormidest komisjonile teatama, üksikisikutele mingeid õigusi, millele nad võiksid liikmesriikide kohtutes tugineda põhjusel, et õigusnorm on vastu võetud ilma sellest eelnevalt komisjonile teatamata⁶⁷.

144. Samas liinis on Euroopa Kohus hilisemas kohtupraktikas direktiivile 2015/1535 eelnenud direktiivides ette nähtud teavitamiskohustuste täitmata jätmise kohta tuvastanud, et õigusaktid, millega kaasneb sanktsioon, et neile ei saa teatamata jätmise tõttu tugineda, näevad ette liikmesriikide õigusnormide eelnõude liidu poolt kontrollimise menetluse ja tingimuse, et nende jõustumiskuupäev sõltub komisjoni nõusolekust või vastuväidete puudumisest⁶⁸.

145. Direktiivis 2000/31 sätestatud teavitamiskohustuse täitmata jätmise õiguslikud tagajärjed tuleb kindlaks määrata nende kohtupraktika kaalutluste seisukohast.

146. On tõsi, et direktiivi 2000/31 artikli 3 lõige 4 ei luba komisjonil liikmesriigi meetme mõju tühistada või kaotada. Seevastu võib komisjon selle direktiivi artikli 3 lõike 6 kohaselt paluda asjaomasel liikmesriigil hoiduda kavandatud meetmete võtmisest või lõpetada viivitamata kõnealuste meetmete kohaldamine. Lisaks võib komisjon algatada liikmesriigi vastu juhul, kui see ei ole täitnud oma kohustust meetme võtmisest hoiduda või see lõpetada, liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse⁶⁹.

63 Vt hiljutine 7. augusti 2018. aasta kohtuotsus Smith (C-122/17, EU:C:2018:631, punktid 52 ja 53). Vt ka minu ettepanek kohtuasjas Uber France (C-320/16, EU:C:2017:511, punkt 37).

64 Tuleb märkida, et kui asuda seisukohale, et Hoguet' seadusega kehtestatud nõuded on meetmed direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 tähenduses, siis küsimust, kuidas on direktiivis 2000/31 ette nähtud teavitamiskohustus ja direktiivis 2015/1535 ette nähtud teavitamiskohustus omavahel suhestatud, ei teki. Nõude kvalifitseerimiseks „tehniliseks eeskirjaks“, mille suhtes kehtib selle direktiivi alusel teavitamiskohustus, on vaja, et riigisisese seadusega kehtestatud nõude konkreetseks eesmärgiks on reguleerida infoühiskonna teenuseid otsesel ja sihikindlal viisil (vt minu ettepanek kohtuasjas Uber France, C-320/16, EU:C:2017:511, punktid 24–33). Käesolevas asjas see aga nii ei ole. Pealegi, nagu nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt on kutsetegevuse teostamiseks vajalik eelnev luba, ei ole tehnilised eeskirjad (vt 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Falbert jt (C-255/16, EU:C:2017:983, punkt 16)). Näib, et Hoguet' seadus kehtestab sisuliselt kinnisvaramaakleri tegevusalal tegutsemiseks kutsetunnistuse nõude.

65 380/87, ei avaldata, EU:C:1989:135.

66 Vt kohtujurist Jacobi ettepanek kohtuasjas Enichem Base jt (380/87, ei avaldata, EU:C:1989:135, punkt 14).

67 Vt 13. juuli 1989. aasta kohtuotsus Enichem Base jt (380/87, EU:C:1989:318, punktid 20 ja 24).

68 Vt 26. septembri 2000. aasta kohtuotsus Unilever (C-443/98, EU:C:2000:496, punkt 43).

69 Vt Crabit, E., „La directive sur le commerce électronique: le projet “Méditerranée”“, *Revue du droit de l'Union européenne*, 2000, nr 4, lk 791, ja Kightlinger, M. F., „A Solution to the Yahoo! Problem? The EC E-Commerce Directive as a Model for International Cooperation on Internet Choice of Law“, *Michigan Journal of International Law*, 2003, kd 24, nr 3, lk 737.

147. Peale selle on direktiivi 2000/31 artikli 3 lõikega 5 liikmesriikidel edasilükkamatutel juhtudel lubatud võtta meetmeid, mis piiravad infoühiskonna teenuste vaba liikumist. Edasilükkamatutel juhtudel tuleb siiski meetmetest komisjonile teatada nii kiiresti kui võimalik. Järeldan sellest, et meetmel võib põhimõtteliselt olla õigusmõju, ilma et see oleks enne rakendamist esitatud komisjonile nõusoleku andmiseks või vastuväidete puudumise kinnitamiseks.

148. Direktiiv 2015/1535 ei anna siiski komisjonile ka õigust liikmesriigi õigusnormi tühistada või selle rakendamist peatada. Samas kohustab see direktiiv liikmesriike komisjoni juhiseid järgima.

149. Lisaks sellele võib liikmesriik vastavalt direktiivile 2015/1535 kasutada kiirmenetlust, kui ta peab vajalikuks koostada tehnilisi eeskirju väga lühikese aja jooksul.

150. Seepärast leian direktiivis 2015/1535 sätestatud tehniliste eeskirjade kontrollimise menetluse ja infoühiskonna teenuste vaba liikumist piiravate meetmetega seotud menetluse vahelise analoogia alusel, et direktiivi 2000/31 kohaselt kaasneb meetmest teatamata jätmisega sanktsioon, et meetmele ei ole võimalik tugineda nende teenuste osutaja vastu.

151. Neid kaalutlusi arvesse võttes teen ettepaneku vastata teisele eelotsuse küsimusele, et direktiivi 2000/31 artikli 3 lõiget 4 tuleb tõlgendada nii, et mõni teine liikmesriik peale liikmesriigi, kelle territooriumil infoühiskonna teenuse osutaja asub, ei või kooskõlastatud valdkonda kuuluvatel põhjustel selliste teenuste vaba liikumist piirata, kehtestades infoühiskonna teenuste osutajale omal algatusel ja ilma et sisulisi nõudeid oleks vaja analüüsida, niisugused nõuded nagu kinnisvaramaakleri kutsealal tegutsemise nõuded, mis on kehtestatud Hoguet' seadusega.

VI. Ettepanek

152. Kõikidest esitatud kaalutlustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Tribunal de grande instance de Paris' (Pariisi esimese astme kohus, Prantsusmaa) eeluurimiskohtuniku eelotsuse küsimustele järgmiselt:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul („direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta“) artikli 2 punkti a koostoimes Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord, artikli 1 lõike 1 punktiga b tuleb tõlgendada nii, et teenus, mis seisneb elektroonilise platvormi abil potentsiaalsete üürnike kokkuviiimises üürileandjatega, kes pakuvad lühiajalisi majutusteenuseid, olukorras, kus selle teenuse osutaja ei teosta kontrolli nende teenuste põhitingimuste üle, on nimetatud sätete tähenduses infoühiskonna teenus.
2. Direktiivi 2000/31 artikli 3 lõiget 4 tuleb tõlgendada nii, et mõni teine liikmesriik peale liikmesriigi, kelle territooriumil infoühiskonna teenuse osutaja asub, ei või kooskõlastatud valdkonda kuuluvatel põhjustel selliste teenuste vaba liikumist piirata, kehtestades infoühiskonna teenuste osutajale omal algatusel ja ilma et sisulisi nõudeid oleks vaja analüüsida, niisugused nõuded nagu kinnisvaramaakleri kutsealal tegutsemise nõuded, mis on kehtestatud 2. jaanuari 1970. aasta seadusega nr 70-9, millega reguleeritakse teatavate kinnisvara- ja kommertskapitaliga seotud toimingute läbiviimise tingimusi.